

จุดมุ่งหมายรายวิชา

- 1) เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจและอธิบายเกี่ยวกับปรัชญา ทฤษฎี แนวความคิด แบบของผู้นำ บทบาทและหน้าที่ของผู้นำ การสร้างความเป็นผู้นำและการพัฒนาผู้นำ
- 2) เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าใจและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของภาวะผู้นำ และการพัฒนาผู้นำและผู้บริหารในระดับต่างๆ
- 3) เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าใจและนำความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำสำหรับนักบริหารและการสร้างทีมงานไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในอนาคต

รูปแบบการเก็บคะแนน

วิธีการสอน 9 สัปดาห์

1. บรรยาย / อภิปราย
2. ค้นคว้าอิสระ / กรณีศึกษา
3. นักศึกษามีส่วนร่วมในห้อง
4. สอบ ปรนัย / อัตนัย

สื่อการสอน

1. เอกสารประกอบการสอน
2. Power Point
3. ข่าว สื่อออนไลน์

การเก็บคะแนน 100 คะแนน

1. เข้าเรียนสม่ำเสมอและงานเดี่ยว 20%
2. สอบภาคเรียนและงานกลุ่ม 30%
3. สอบปลายภาคเรียนและงานกลุ่ม 50%

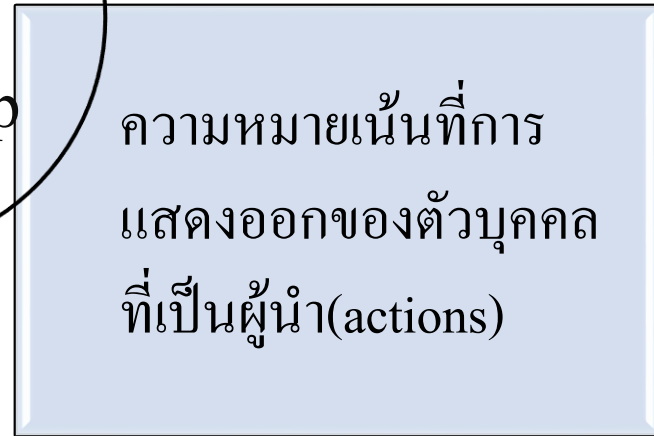
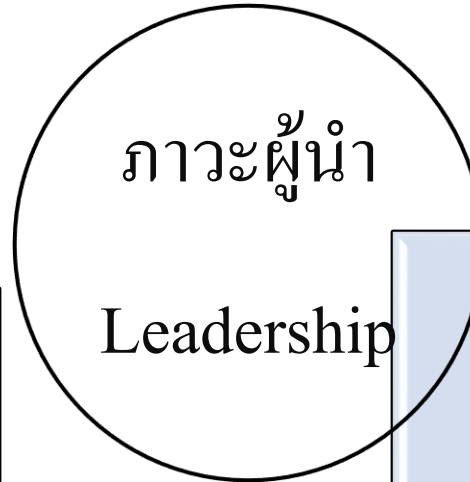
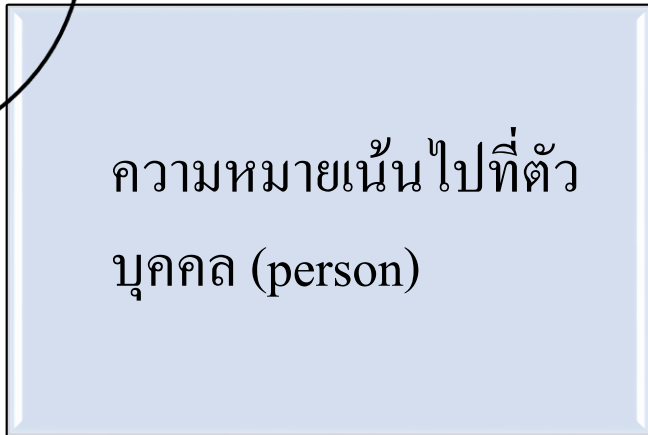
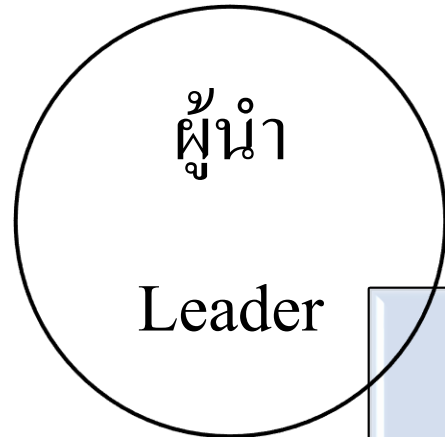
บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

- ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำ
- ความแตกต่างระหว่างผู้นำกับผู้บริหาร
- ลักษณะของภาวะผู้นำ
- องค์ประกอบของผู้นำ
- ประเภทของผู้นำ
- หน้าที่ของผู้นำ

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

ความหมายของผู้นำและภาวะผู้นำ

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

ความหมายของผู้นำ

ผู้นำคือ ผู้ที่สามารถรวมคน
ให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
เพื่อสามารถบรรลุ
วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้ได้

ผู้นำคือ บุคคลที่ริเริ่มหรือ
ส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลง
การกระทำของกลุ่มอย่างมี
ประสิทธิภาพ

ผู้นำคือ บุคคลที่ถูกเลือกหรือ
ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้นำกลุ่ม
และมีอิทธิพลต่อกิจกรรม ต่าง
ๆ ของกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่เป็น
หัวหน้าของกลุ่มและทำให้กลุ่ม
บรรลุเป้าหมาย

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

ความหมายของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ เป็นกิจกรรมของการที่จะสร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาหรือกลุ่ม เพื่อที่จะก่อให้เกิดความพยายามในการดำเนินงานให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้

ภาวะผู้นำ เป็นกิจกรรมที่มีอิทธิพลทำให้คนร่วมมือกันทำงานเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งคนเหล่านั้นเองเห็นว่าเป็นสิ่งอันพึงปรารถนาของเขา

ผู้นำ (Leader)

บุคคลที่ได้รับการยอมรับ/ยกย่อง
ให้เป็นหัวหน้าจากสมาชิกในกลุ่ม

ภาวะผู้นำ(Leadership)

ความสามารถที่จะใช้อิทธิพล ของความเป็นผู้นำ กระตุ้น
ชี้แนะ ผลักดัน ให้บุคคลอื่นหรือผู้ที่เป็นผู้ตาม มีความเต็ม
ใจและกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่างๆที่ผู้นำกำหนด
โดยมีความสำเร็จของกลุ่มหรือองค์การเป็นเป้าหมาย

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

ความแตกต่างระหว่างผู้นำกับผู้บริหาร (Difference of Leader and Executive)

1. การใช้อำนาจ

การใช้อำนาจ ผู้บริหารใช้อำนาจในฐานะของผู้ดำรงตำแหน่งทางการบริหารขององค์กร โดยได้รับอำนาจจากตำแหน่งหรืออำนาจในทางการ โดยกฎหมาย ข้อบังคับ จารีตประเพณี หรือข้อกำหนดใดๆ ได้โดยไม่ต้องอาศัยลักษณะส่วนตัวของผู้บริหาร

2. การกำหนดเป้าหมาย

การกำหนดเป้าหมาย ผู้บริหารถือว่าเป้าหมายขององค์กรมีความสำคัญผู้นำจะแสวงหาการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ในวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กรอยู่

3. ทัศนคติต่อองค์กร

ทัศนคติต่อองค์กร ผู้บริหารมีจิตสำนึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ไม่อาจแยกตัวเองออกจากองค์กรได้

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

ความแตกต่างระหว่างผู้นำกับผู้บริหาร (Difference of Leader and Executive)

4. การทำหน้าที่

การทำหน้าที่ ผู้บริหาร
ทำงานโดยอาศัยความ
ร่วมมือของคนอื่น
ภายใต้ นโยบายและ
กระบวนการของ
องค์กรเพื่อให้งาน
บรรลุเป้าหมายที่
กำหนด

5. บุคลิกภาพ

บุคลิกภาพ ผู้บริหาร
จะการปกครอง
สถานการณ์ให้
ดำเนินการไปโดย
ราบรื่นคอยเฝ้าดูและ
ติดตามปัญหาที่อาจ
เกิดขึ้น เมื่อพบปัญหาก็ก
แก้ปัญหานั้นทันที

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

ความแตกต่างระหว่างผู้นำกับผู้บริหาร (Difference of Leader and Executive)

6. ความสัมพันธ์กับคนอื่น

ความสัมพันธ์กับคนอื่น
อื่น ผู้บริหารจะมีความสัมพันธ์กับคนอื่นตามตำแหน่งหน้าที่การงานในฐานะ หัวหน้าผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หุ่นส่วน

7. การวางตัว

การวางตัว ผู้บริหารจะวางตัวไปตามสายการบังคับบัญชา ขององค์การหรือตำแหน่งงานการทำงานหรือการสั่งงานจะใช้อำนาจหน้าที่เป็นทางการหรืออำนาจตามหน้าที่

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

ลักษณะของภาวะผู้นำ (Characteristic study of Leadership)

ผู้นำแบบเผด็จการ

- การตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้นำเพียงคนเดียว
- ผู้นำมักจะสั่งงานทีละขั้นตอน ไม่มีแบบแผนในการดำเนินงาน ขึ้นอยู่กับคำสั่ง
- ผู้นำสั่งให้ร่วมกันทำงาน
- การชมเชย/วิจารณ์งาน เป็นแบบลับ(ระหว่างผู้นำ-ลูกน้อง)

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

ลักษณะของภาวะผู้นำ (Characteristic study of Leadership)

ผู้นำแบบประชาธิปไตย

- เน้นการอภิปรายและลงมติ จากสมาชิก ก่อนการตัดสินใจ
- การวางแผนการทำงานที่เป็นขั้นตอนมาจากการอภิปรายของสมาชิกในกลุ่ม
- สมาชิกในกลุ่มมีอิสระที่จะเลือกทำงานกับใคร ก็แบ่งงานกันตามกลุ่ม
- การชมเชย/วิจารณ์งาน อย่างตรงไปตรงมา แบบเปิดเผย

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

ลักษณะของภาวะผู้นำ (Characteristic study of Leadership)

ผู้นำแบบเสรีนิยม

- การตัดสินใจของแต่ละคนภายในกลุ่มเป็นอย่างเสรี ผู้นำมีส่วนน้อยมาก
- ผู้นำเป็นเพียงผู้จัดหาอุปกรณ์ ไม่มีส่วนอภิปรายตัดสินใจภายในกลุ่ม
- การทำงานภายในกลุ่ม ผู้นำไม่มีส่วนร่วม การแสดงความคิดเห็นต่างๆ มีน้อยมาก

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

องค์ประกอบ 4 อย่าง ของผู้นำ (ตามทฤษฎี Four-Factor Theory ของ Bowers and Seashore)

1. Support คือ ให้ความสนใจลูกน้องเป็นพิเศษ(Employee Orientation)
สนับสนุนการทำงานของลูกน้อง

2. Interaction คือ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกกลุ่มภายในกลุ่ม
และตัวผู้นำเอง

3. Goal Emphasis คือ การจูงใจหรือการกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มสามารถ
ทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้

4. Work Facilitation คือ ผู้นำที่มีการบริหาร การวางแผน ให้สมาชิกในกลุ่ม
ร่วมกันดำเนินงานเพื่อผลสำเร็จ เป็นการเน้นที่ผลผลิตและเน้นที่ตัวงาน

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

ประเภทของผู้นำ (Types of Leadership)

ผลงานของ Edwin B. Flippo ได้แบ่งผู้นำออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1.1 ผู้นำประเภทนิเสธ (Negative Leadership) หมายถึง ผู้นำที่มีลักษณะเผด็จการใช้วิธีการบริหารแบบรวมอำนาจศูนย์รวมอำนาจอยู่ที่ตัวผู้นำ การใช้อำนาจของผู้นำเป็นไปในลักษณะที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานเกิดความเกรงกลัว

1.2 ผู้นำประเภทปฏิฐาน (Positive Leadership) หมายถึง ผู้นำที่มีลักษณะประชาธิปไตยใช้วิธีการบริหารแบบกระจายอำนาจ ให้อิสระเสรีภาพแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานในการแสดงความคิดเห็น การใช้อำนาจของผู้นำเป็นไปในลักษณะที่มุ่งก่อให้เกิดความเลื่อมใสและศรัทธาในการปฏิบัติงาน

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

ประเภทของผู้นำ (Types of Leadership)

ผลงานของ Robert Kreitner ได้จัดประเภทและอธิบายลักษณะของผู้นำได้ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

2.1 ผู้นำที่เป็นทางการ (Formal Leadership) หมายถึง ผู้นำซึ่งได้รับการแต่งตั้ง หรือเลือกตั้ง ได้รับการประกาศให้รับรู้โดยทั่วไปกันอย่างเป็นทางการ

2.2 ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ (Informal Leadership) หมายถึง ตัวบุคคลที่ปฏิบัติกรเป็นผู้นำของกลุ่ม โดยไม่ได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

ประเภทของผู้นำ (Types of Leadership)

ผลงานของ Lippitt และ White ได้แบ่งผู้นำออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

3.1 ผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic Style)

- ผู้นำแบบนี้จะรวมอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจทั้งหมดไว้ที่ตัวผู้นำ

3.2 ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Style)

- ผู้นำแบบนี้จะให้กลุ่มของ ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบาย

3.3 ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-Faire Style)

- ผู้นำแบบนี้จะให้คำแนะนำโดยทั่ว ๆ ไป และปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาอิสระ

บทที่ 1 แนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ

ประเภทของผู้นำ (Types of Leadership)

ผลงานของ Getzela และ Guba ได้แบ่งผู้นำโดยยึดพฤติกรรมเป็นหลักออกเป็น 3 ประเภทคือ

4.1 ผู้นำที่ยึดเอากฎเกณฑ์เป็นหลัก (The Nomothetic Leader)

- ผู้นำแบบนี้จะเน้นให้ความสำคัญกับตัวสถาบัน จะยึดวัตถุประสงค์ระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับ

4.2 ผู้นำที่ยึดอุดมการณ์เป็นหลัก (The Ideographs Leader)

- ผู้นำแบบนี้มักยึดแนวความคิดของตน หรือคนที่ตนให้ความเคารพนับถือเป็นพิเศษเป็นหลักยึด

4.3 ผู้นำที่ยึดการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ (The Transactional Leader)

- ผู้นำแบบนี้จะยึดทั้งประโยชน์ของสถาบัน และประโยชน์ของบุคคลทั้งสองอย่างพร้อม ๆ กันไป

2.แบบของผู้ผู้นำ (แบ่งตามการได้มาซึ่งอำนาจ)

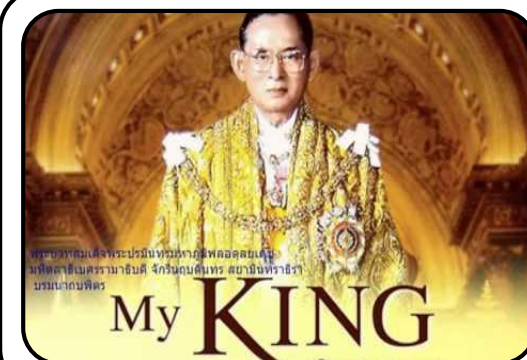
2.1 ผู้ผู้นำที่มีคุณลักษณะพิเศษ (Charismatic Leaders)

- ผู้ที่จะเป็นผู้ผู้นำ มีพรสวรรค์ (Gift) คุณลักษณะพิเศษ ที่มีอยู่ในตัวเองโดยธรรมชาติ เช่น มีความรู้ความสามารถ ฉลาด ไหวพริบดี มีคุณธรรม มีอำนาจและบารมี สามารถโน้มน้าวใจคนได้ ส่งผลให้ผู้อื่นศรัทธา ทำตามคำสั่งอย่างเต็มใจ เช่น พระเจ้าตากสินมหาราช

2.2 ผู้ผู้นำตามกฎหมาย (Legal Leaders)

- กฎหมายกำหนดแต่งตั้งให้เป็นผู้ผู้นำ/มีอำนาจตามกฎหมายกำหนดเท่านั้น
- มีตำแหน่งตามที่องค์การกำหนดแต่งตั้งขึ้นมา เช่น ผู้ว่า นายอำเภอ ปลัดกระทรวง ต่างๆ

2.3 ผู้ผู้นำที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Leaders)

- เป็นผู้ผู้นำตามธรรมเนียม จารีต ประเพณี เป็นสัญลักษณ์แห่งความดีงาม และเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของผู้คน มีคนปฏิบัติตามด้วยความเคารพนับถือ น่ายกย่อง บูชา เช่น กษัตริย์ พระสันตะปาปา

3.แบบของผู้นำ(แบ่งตามลักษณะและวิธีทำงาน)

3.1 ผู้นำแบบเจ้าระเบียบ (Regulative Leaders)

- เครื่องมือการบริหาร: ระเบียบกฎเกณฑ์และตัวบทกฎหมาย
- ความสัมพันธ์ : เจ้านาย ลูกน้อง
- การสื่อสาร : แบบทางเดียว คือการสั่งงานให้ลูกน้องปฏิบัติตาม (เจ้านาย → ลูกน้อง)

3.2 ผู้นำแบบขงการ (Directive Leaders)

- เครื่องมือการบริหาร: การใช้อำนาจ เพื่อสั่งงานและเพื่อแสดงว่าตนเป็นผู้นำที่มีอำนาจเด็ดขาด
- ความสัมพันธ์: แบบพิธีการเป็นส่วนใหญ่ เช่น การประชุม
- การสื่อสาร: ขาดมนุษยสัมพันธ์ *บรรยากาศการทำงานเต็มไปด้วยความหวาดกลัว/หวาดระแวง

3.แบบของผู้นำ(แบ่งตามลักษณะและวิธีทำงาน) (ต่อ)

3.3 ผู้นำแบบจูงใจ (Persuasive Leaders)

- เน้นการมีส่วนร่วมของลูกน้อง ความสัมพันธ์: แบบมุ่งสร้างสามัคคีที่ดีภายในองค์กรทั้งระหว่างผู้นำและลูกน้อง
- การสื่อสาร: แบบสองทาง(Two-Way Communication) ระหว่างผู้นำลูกน้อง จูงใจให้ลูกน้องเห็นด้วยกับความคิดของผู้นำ

3.4 ผู้นำแบบร่วมใจ (Participative Leaders)

- คล้ายผู้นำประเภท ประชาธิปไตย และผู้นำแบบจูงใจ
- เป็นการแสดงความคิดเห็นร่วมกันปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวปฏิบัติ ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงาน
- ความสัมพันธ์: เน้นการประนีประนอม

หน้าที่ของผู้นำ

วางระบบงานและ
การแก้ไขปัญหา

วางนโยบาย

สร้างปฏิสัมพันธ์
ภายในกลุ่ม

วางแผนงาน

กำหนด
หน้าที่

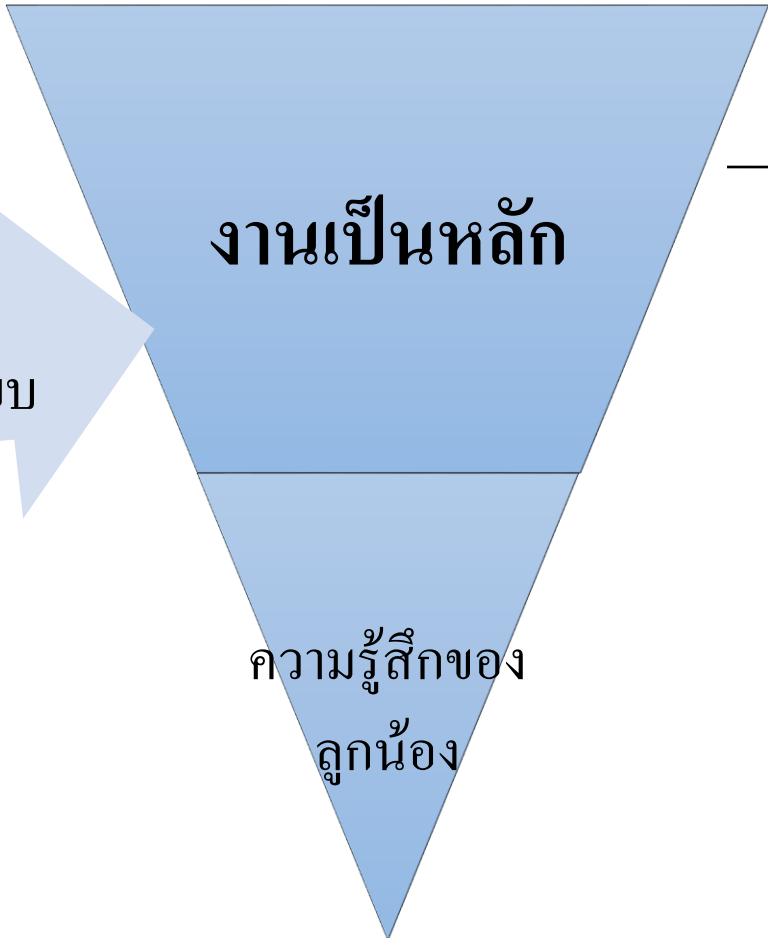
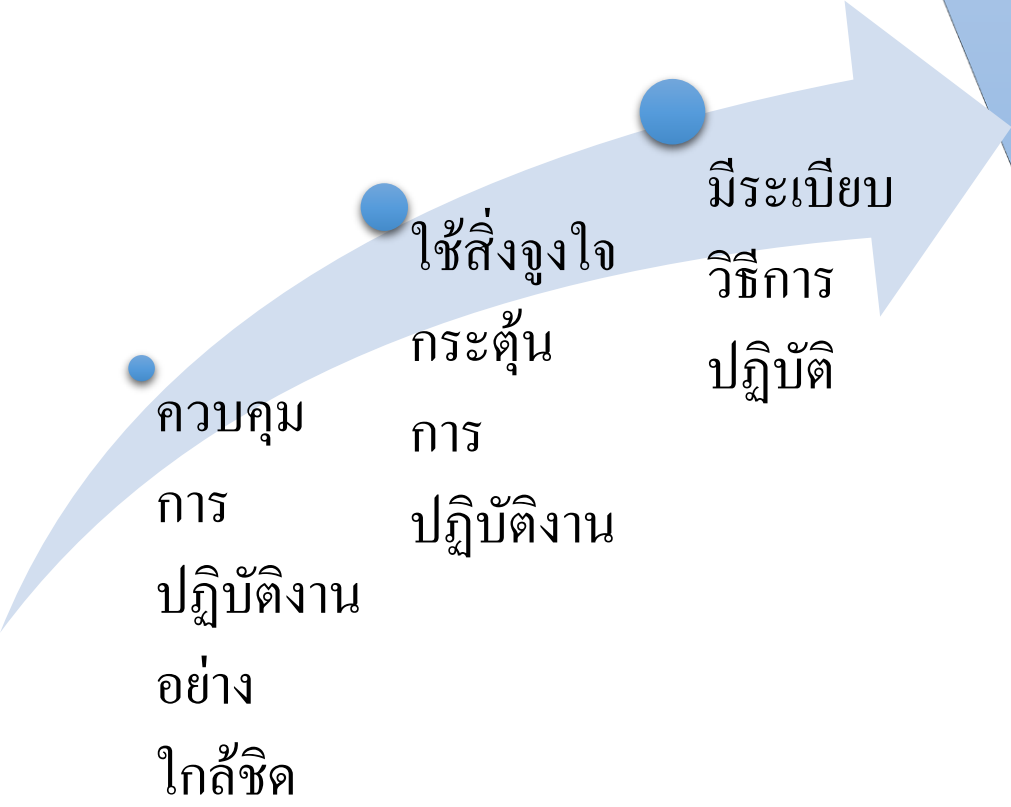

4. แบบของผู้นำ(แบ่งตามจุดมุ่งหมายของผู้นำ)

4.1 ผู้นำที่ใช้งานเป็นแรงจูงใจ/ถือว่างานเป็นสิ่งสำคัญ (Task motivated Leaders or Task Oriented Leaders)

(ผู้นำที่มุ่งงาน)

การปฏิบัติงาน

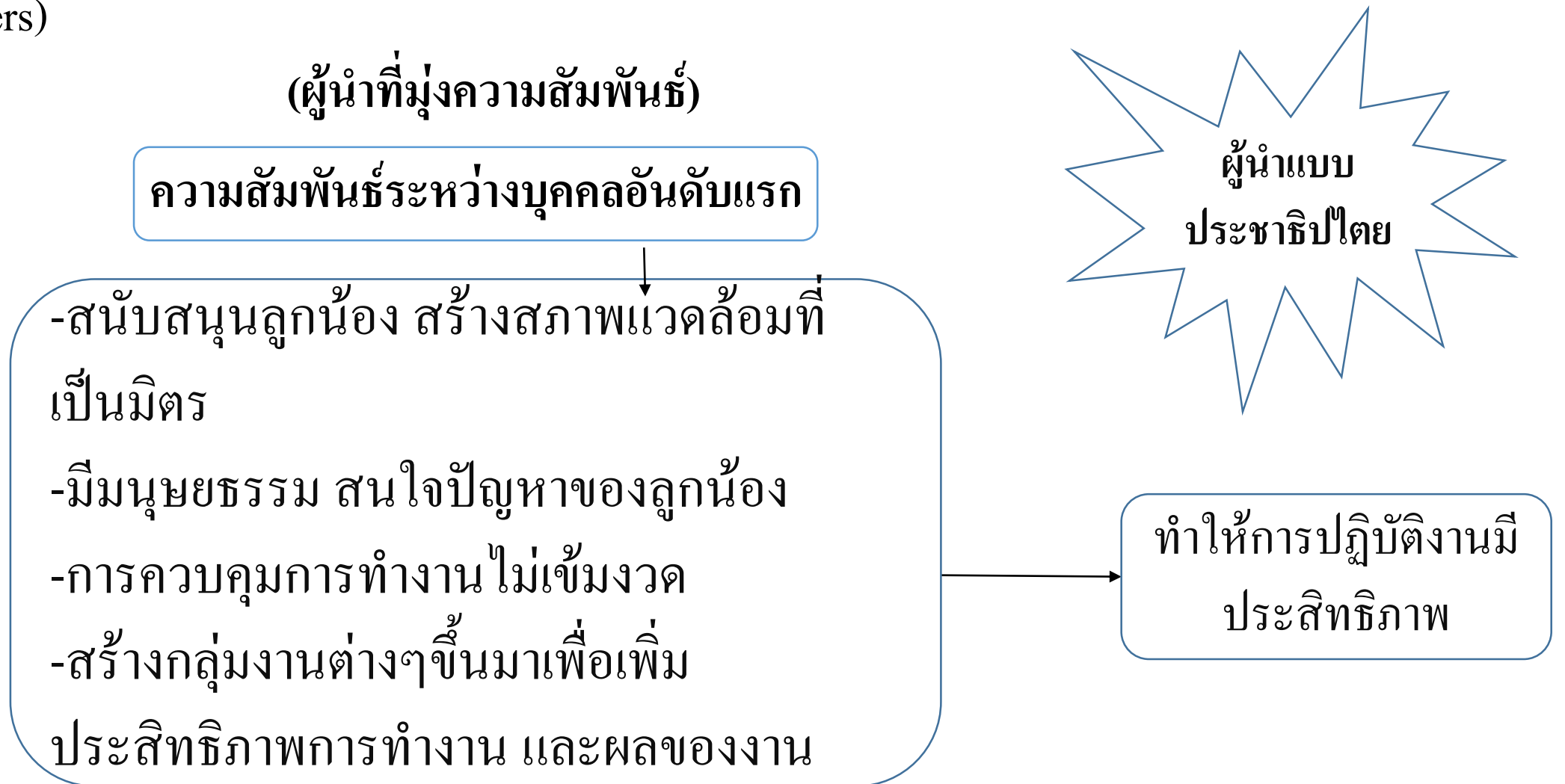

เพื่อให้เกิดผลสำเร็จของงานมาก
ที่สุด

เกิดความพึงพอใจ

4. แบบของผู้นำ(แบ่งตามจุดมุ่งหมายของผู้นำ)

4.2 ผู้นำที่ใช้ความสัมพันธ์เป็นแรงจูงใจถือเป็นสิ่งสำคัญ (Relationship motivated Leaders or Relationship Oriented Leaders)

ความแตกต่างระหว่างผู้นำและผู้บริหาร

ผู้นำ คือ คนที่สามารถทำให้คนอื่น
ไปสู่จุดหมายปลายทาง
ได้ โดยที่คนๆนั้น
มีความเต็มใจ

ผู้บริหาร คือคนที่สามารถทำให้คน
อื่นไปสู่จุดหมายปลายทางได้
ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีจุดมุ่งหมาย
ปลายทางด้วยความเต็มใจ
หรือก็ได้ก็ตาม